

Групуючі ознаки можуть бути використані окремо або в комбінації з іншими такими ознаками.

Технічна анкета передбачає подібні та відмітні сорти. Вказується назва сорту, ознака та коди прояву подібного сорту і сорту-кандидата.

Важливою є додаткова інформація, яка може допомогти під час експертизи сорту. Це може бути додаткова ознака, яка допоможе відрізнити сорт, інформація про якісь особливі умови вирощування і використання сорту. Інформація щодо рослинного матеріалу, який надається на експертизу (ознаки, які можуть змінити ступінь прояву під впливом таких чинників як шкідники, хвороби, хімічна обробка тощо, перевірка матеріалу на наявність вірусу чи інших патогенів) забезпечує якість проведення експертизи.

В останньому пункті технічної анкети заявник підтверджує правильність наведеної вище інформації, засвідчуючи це своїм підписом та печаткою.

Технічна анкета має чітку структуру і повинна відповідати встановленим нормам. Тому є дуже важливим правильне дотримання всіх вимог її заповнення, що дозволяє значно прискорити проведення кваліфікаційної експертизи.

УДК 347.77

Ткачик С. О., Третьякова А. А.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна

ЗМІНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН В УКРАЇНІ

Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (глава 9), яка нещодавно ратифікована Верховною Радою України, передбачено необхідність досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності, до яких відносяться і сорти рослин. Крім того, статтею 228 Угоди з метою сприяння і посилення охорони прав на сорти рослин відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин 1961 р., переглянутої в м. Женева 10 листопада 1972 р., 23 жовтня 1978 р. та 19 березня 1991 р., визначено доцільність співпраці у даній сфері, яка передбачає приведення законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин у відповідність до європейських та міжнародних норм і стандартів. З огляду на зазначене вище, доречно прийняти правила, які діють на міжнародному рівні, і мають відношення до реєстрації сортів та прав на них.

У багатьох країнах світу створення сортів, вирощування насіння, сільськогосподарської продукції та торгівля ними є важливим джерелом забезпечення зайнятості населення в сільських місцевостях та вагомою статтею зовнішніх доходів. На сьогодні експорт насіння сягає 10 % світових внутрішніх ринків. Окрім того, постійне зростання світового продовольчого ринку та розвитку біоенергетики з використанням сільськогосподарських культур дає можливість розглядати даний сектор стратегічно важливим у довгостроковій перспективі.

Створення якісних сортів рослин є достатньо складною справою, що потребує наукового підходу та спеціалізації у виробництві насіння. Ринок сортів та насіння має значні здобутки селекціонерів. Проте недоліки існуючої системи охорони прав на сорти рослин: розбалансованість функцій між установами та інституціями, відсутність чіткої організаційно-адміністративної структури, низька ефективність системи захисту прав через надмірний бюрократизм процедури реєстрації прав на сорти рослин, невизначеність на державному рівні представництва України в міжнародних структурах з питань охорони прав на сорти рослин ініціювали внесення змін до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин».

Законом України від 08 грудня 2015 р. № 864-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення законодавства України у сфері насінництва та розсадництва у відповідність з європейськими та міжнародними нормами і стандартами» внесено зміни до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» (далі – Закон), який набув чинності 01 липня 2016 р.

Законом передбачено розмежування функцій та повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин між Кабінетом Міністрів України, Мінагрополітики та Державною службою з питань безпечності харчових продуктів і захисту споживачів.

Змінами та доповненнями збалансовано співвідношення централізації і децентралізації, сумісності функцій в межах компетентності одного органу, передбачено делегування повноважень за умови підтвердження наявності відповідних ресурсів та матеріально-технічної бази.

Уведено в структуру державної реєстрації прав на сорти рослин Експертного закладу уповноваженого Мінагрополітики на виконання окремих повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин у випадку відповідності його вимогам встановленим Законом; систематизовані та детально виписані права автора сорту, роботодавця на подання заявки; уточнено умови надання інформації про результати експертизи сортів.

Термінологію Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» приведено у відповідність до європейських та міжнародних вимог, дано визначення таких понять як «експертний заклад», «компетентний орган», «об'єкт заявки», «батьківські компоненти».

Врегульована норма щодо спрощення процедури подання заявки на набуття прав, зокрема частиною 1 статті 20 Закону встановлено: «..якщо заявника можна ідентифікувати як селекціонера на підставі інформаційного обміну між компетентними органами держав-учасників або державами-членами Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, договір про передачу права на подання заявки не вимагається», що суттєво вплине на спрощення процедури експертизи заявки на сорт рослин.

Однак для того, щоб механізми, які запроваджуються прийнятим Законом, запрацювали в повному обсязі, необхідно прийняти підзаконні нормативно-правові акти, якими визначити:

- порядок підтвердження підприємствами, установами, організаціями відповідного рівня компетентності, вимоги щодо кількості кваліфікованого

персоналу, який працює на постійній основі, до фінансових та матеріальних ресурсів, акредитованих лабораторій та системи управління якістю, переліку документів, необхідних для отримання уповноваження для здійснення певних повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин;

- вимоги до документів, які подаються для реєстрації сорту, строки проведення формальної експертизи заявки та видачі документів про права на сорт, розмір зборів за дії, пов'язані з охороною прав на сорти рослин;

- порядок проведення експертизи назви сорту та ведення реєстрів, які передбачені Законом.

УДК 631.526.32:347.77

Якубенко Н. Б.*, Бабич У. Д.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: nataliya.yakubenko@gmail.com

СИСТЕМА ЕКСПЕРТИЗИ ТА ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН РЕСПУБЛІКИ ФРАНЦІЯ

Охорона сортів рослин – це один з аспектів прав інтелектуальної власності, що сприяє визнанню досягнень селекціонерів нових сортів рослин за допомогою надання їм, на обмежений термін, виключного права. Задля створення умов належного захисту селекційних досягнень у сфері рослинництва 02 грудня 1961 р. була підписана Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин. Для забезпечення охорони прав на нові сорти рослин та захисту прав і законних інтересів селекціонерів був створений Міжнародний Союз з охорони нових сортів рослин (UPOV) – міжурядова організація, яка на сьогодні об'єднує 72 держави та Європейське Співтовариство. Республіка Франція є однією з країн-співзасновників Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин.

У Франції, як і в Україні, є декілька установ, залучених до системи експертизи та охорони прав на сорти рослин. Міністерство сільського господарства та рибальства Республіки Франція (The Ministry of Agriculture, Agrifood, and Forestry of France) здійснює контроль за діяльністю Національного органу нових сортів рослин (далі – INOV), Технічного комітету з селекції рослин (далі – CTPS), Групи з вивчення і контролю сортів та насіння (далі – GEVES) та Офіційної служби з контролю та сертифікації (далі – SOC).

У Франції, рішення щодо реєстрації нового сорту приймається Міністерством сільського господарства та рибальства. Дані рішення засновані на рекомендаціях CTPS, який складається з різних представників: міністерств, селекціонерів, науковців, фермерів і відповідних переробних галузей, а також споживчих та екологічних організацій. Основними завданнями CTPS є реєстрація нових сортів у Національному французькому переліку та управлінням ним; розробка та надання пропозицій і впровадження технічних правил щодо реєстрації, виробництва, контролю, сортової сертифікації насіння; сприяння у проведенні досліджень і аналізів, які